

Domači Prijatelj

Mesečnik za odjemalce
Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik V.

Predplačati se ne more.

1. avgusta 1908.

Vydrova otroška moka

postala bo, o tem ni dvoma, v kratkem hrana vsem tem malim Slovencem in Slovenkam, katerim je bodisi priroda, bodisi nesreča odrekla prirodno hrano materinsko. A v interesu krepkosti in zdravja bodočih pokolenj je le želeti, da bi bilo to čim prej in povsod. Ker če že ne morejo biti vsi otroci dojeni od svojih mater vsaj prvih osem mesecev svojega življenja, ko se že mora toliko od njih hraniti na drugi način, ni bolj primernejše zdravejše in cenejše hrane za nje od Vydrove otroške moke.

Cena do danes uporabljanih otroških mok, ni bila pristopna obširnim vrstam ljudstva. Med otroci ubožnih starišev najdete tudi prav okrogle in zalite eksemplarje, v kipečem zdravju, otroke, ki so vsled socialnih razmer, kakor se zdi jako zanemarjani. Rastejo pa kakor drevesce v prirodi, v popolno zadovoljnost svojih mamic. Resnica pa je, da najdete tu tudi otroke jako uboge. Starišem ni bilo mogoče kupovati otroške moke za prikrmovalje.

Izpustili smo zato drago pločevinasto škatljico, katera nima drugzega pomena, kakor, da hrani vsebino pred vlivom drugih reči, kakor n. pr. v prodajalni ali pa v lekarni. Pošiljamo pa isto v nepro-

dušnih papirnatih škatljicah. Ni morebiti več potrebno, da bi mamicam priporočali svoj izdelek pod geslom: „Svoji k svojim“.

Vydrova otroška moka se glede svoje kakovosti lahko primerja vsem do sedaj uporabljanim izdelkom, in za to je prejeta povsod. Do sedaj učinjeni poskusi so nam to potrdili.

Nismo stopili v svet brez odločnih in vestnih priprav, narveč leto dni je gospod MUDr. K. Helbich, učeno pozoroval, oskrboval, in tehtal otroke teh mamic, katere so svoje dojenice prinašale k skušnjam. Izdali bodemo o tem poseben spis, iz katerega posamezni slučaji raztolmačijo znameniti učinek Vydrove otroške moke.

Majhni Vydrovci so pa podano otročjo moko uživali najbrže za to, ker jim je dobro dišala. Kakor pri vseh drugih izdelkih, tako smo se tudi pri tem ozirali na slabo ljudsko stranko.

Hoteli smo imeti tečno otroško moko. Ni nam bilo vse jedno v kakšni obliki spravimo v svoj izdelek vse potrebne hranilne snovi, ampak hoteli smo deseči izborni vkus zato, da bi ga otroci radi uživali. In to se nam je posrečilo, za kar gre hvala našemu kemičnemu laboratoriju, pod vodstvom g. dr. Biena.

Prvi uživatelj Vydrove otroške moke.

**Pepček Poličanski, sin uradnika,
v starosti 8 mesecev.**

Eno od otrok, ki so bili pod nadzorstvom MUDr. Karola Helbicha v Pragi VIII. s to moko hranjeni, prikazuje tu natisnjena slikica. Predstavlja nam Pepčka Poličanskega, uradnikovegasinka v starosti 8. mesecev. Z Vydrovo otroško moko soga začeli hraniti v starosti 4 $\frac{1}{2}$ mesecev in kako mu je šla v tek, dokazujejo sledeče številke:

Otrok v starosti 5 mes., 6 mes., 7 mes., 9 mes., tehta razmerno 6500 gr., 7000 gr., 7450 gr., 8200 gr.

Pepček P. je tehtal: 8270 gr., 7200 gr.*), 9250, 10.200 gr.

*) Bolehal takrat skoraj tri tedne na bronhialnem kataru, zato je shujšal.

DOMAČI PRIJATELJ

LETNIK V.

PRAGI, 1. AVGUSTA 1908.

STEV. 8.

IVAN STUKELJ:

NAŠ JOŠKO.

I.

Kukavica k nam, Joško od nas. —

To se je ponavljalo leto za letom v veliko jezo mojemu očetu, pri kojem je služil za usnjarskega pomočnika.

„Saj vidiš, da imamo sedaj dela čez glavo, sejmovi so za sejmovi, pripraviti je treba novega usnja. A čaj, ko se povrneš, te ne sprejem več v službo!“

On pa ni odgovoril nič — te vsakoletne očetove grožnje se ni bal — malomarno se je nasmehnil in šel spravljat svojo obleko v felajzen.

Na mizo je v delavnici razgrnil svoj rmeni predpasnik — rmena barva je usnjarska — ter nanj pokladal svojo obleko, kos za kosom, potem zadrnil predpasnik na vsakem koncu, povil skupaj, spel ga poprek s štirimi jermenci. Podobno je bilo to veliki debeli klobasi. Ta zavoj se je imenoval felajzen, na katerega je pripel širok jermen, ter ga zavihtel čez ramo, vzal v roko zakrivljeno z ostrico okovano palico kvotanjevko.

„Pa zdravi!“ je še dejal vščipnivši še mene na rahlo v lice. Bil sem tedaj še otrok.

Vzbujajoča se pomlad! To je bilo razkošje za dušo Joškovo.

In sanjava duša je bil naš Joško. Sorojaka sta bila z mojim očetom, doma tam z Dolenjskega, od onega ozemlja ob Semiču, kjer se nad tihotnimi njivami, travniki in senožeti dvigajo lepa plodovita vinska brda. Neka vesela sanjavost leži nad tem lepim kosčkom zemlje, in milega, veselega srca so tudi ti ljudje, ki tod prebivajo.

Joško je stopal lagotno po cesti, kakor da mu je iti na izprehod. Oko mu je hitelo po vznujajoči se prirodi, zdaj tja po ravninah in gričih, kjer so pomladne cvetke pestrile sočno zelene trate, zdaj tja ob roboh gozdov, kjer se je bohotno šopirilo duhteče rožnobjno vresje in širokolisti beli teloh, zdaj tja po drevju, kjer se je popje razvijalo v nežno zelenje, kjer so se bukve s prvimi jasno zelenimi vejami ostro črtale od temnega jelovja.

Nabral si je nekaj cvetov in zataknil za klobuk.

Na jasnem nebu so mu nasproti jadrali mali oblaki. Škrjanček je visoko nad poljem krožil ter prepeval svojo vznešeno pesem. Cvrlikajoč so se izpreletavale lahkokrile lastovke. Med melodijozno pesem drozgov in kosov v gozdu se je oglašala kukavica s svojo enozvočno, a vendar vsako leto tako težko pričakovano in pristrčno pozdravljano pesmijo.

Rahli, vlhki pomladni dihi, prosičeni z mlado solnčno toploto so veli po planjavi in gorah.

Krasota vstajajoče prirode je prevzela Joškovo dušo ter jo potopila v tisto neizrazno sladko opojno omotico.

Mladost mu je zaigrala po žilah. Ravno tak je, kakor pred dolgimi in dolgimi leti, ko je prvič nameril korake v svet. Srčno je stopal, saj je šel po — srečo, ki si jo je zasanjala njega mlada duša.

Vsako leto ji je šel potem naproti s trdno nado. Kaj mu je bilo do tega, da je ni našel ter privedel s seboj. Trdno je bil prepričan, da jo dohiti drugo leto. In to srečo more še vedno najti: treba je samo potni les vzeti v roke ter jo iti iskat. Prihitela mu bo naproti, stegnila roke proti njemu, oklenila mu jih okoli vratu in z roko v roki bo šla ž njim. Vere v svojo srečo ni mogel izgubiti. Zdelo se mu je včasih, da se je srečal ž njo, da sta se pozdravila. Da ga je vroče poljubila, razodela mu svoje hrepenenje po njem, pa izgovarjala se je, da letos še ne utegne, a prihodnje leto gotovo, čisto gotovo.

Ko je začela na zemljo pritiskati poletna vročina, povrnil se je Joško zopet domu. Iznova se je polotil dela in delal je dalje s to vero v srcu, da ga še čaka — sreča.

II.

O mojej mladosti je bil Joško že precej v letih, nagibal se je mnogo čez petdeseto leto.

Ob nedeljah je nosil gosposko suktnjo, in iz žepa pri škrijcih mu je po stari šegi vedno napol visel rdeč ali moder robec. Držal se je rad nekdanjih navad, dostikrat v posmeh mladim nagajivcem.

Trajno prijateljstvo je imel s sosedovim Jurjem, s katerim je skupno služil cesarja pod slavnim Radeckijem. Udeležila sta se vojne na Laškem v letih 1848 in 49. Šestkrat sta bila v „ognju“ pri Santa Luciji, Vičenci in pod Majlontom (Milanom).

In te slavne spomine sta si vzbujala mnogo in mnogokrat, zlasti ob nedeljah.

Ko je Jur doslužil vojake, prevzel je doma krčmo in gospodarstvo, a po svoji nebriznosti in lahkomišljenosti je privedel svojo rodno hišo skoro do propada. Zato je moral odstopiti prvenstvo svojemu mlajšemu bratu, on pa je ostal pri domu, kakor nekak privesek. Delal je v dnini, nekoliko doma, nekoliko drugod. Vsako soboto pa je zaklal po eno ali dve ovci in razprodajal meso, ker tačas še ni bilo pravega mesarja v trgu.

Ob nedeljah pa je povabil svojega „kamerada“ Joška na „bučo“. To je bila ovčja glava s kislo juho, ki jo je znal edino le on izborno pripravljati.

Tam ob mizi pri peči sta zasedla svoje navadno mesto in zraven pila svoje poličke. Prijetno — naravnost pikantno — je duhtela njuna jed po octu, popru, čebuli in nageljnovih žbirah. Mojstrsko delo Jurjevo!

Ljudje pa so prihajali od maše ter posedali ob mizah okoli nju; pijoč svoje merice so se pomenkovali o važnih in malenkostnih rečeh.

Kadar pa je prišel pogovor na vojaštvo ali pa vojsko, tedaj pa se je Joško razvnel.

Živahno je pripovedoval svoje dogodke iz vojne na Laškem. Med pripovedovanjem je posebno rad rabil besedo „aló“.

„Prvi „žegen“ s kroglijami je dobil naš regiment pri Santa Luciji. —

„V Majlontu tam so nas dali zviti Pijemontezarji.“ (Tako so splošno tedaj imenovali Lahe.) —

„Tako le popoldan je bilo, ko smo prišli pod Majlont. Alo, naš stotnik Prohazka je zapovedal „rast“. Meni se je tam vse tako nekam čudno zdelo. Joško, Joško, sem si dejal, dobro bo, če boš tudi tu srečno odletel. Namenjeno je bilo, da ostanemo izven mesta. Alo, pa so prišli mestni starešine, ter so prinesli Radeckemu mestne ključe v znamenje, da se Avstrijecem udajo brezpogojno. Italijani so nam nastavili past. Alo, povabljeni smo bili, da si prenočišče vzamemo kar po hišah. Lahki so bili premeteni, a naš Radecki še bolj. Taborili smo zunaj. Aló, kaj se je zgodilo drugi dan! Tako le popoldan je bilo, kar so začeli po vseh cerkvah „sturm“ zvoniti, zapazivši, da se mestu v pomoč bliža pijemontška vojska. Celo duhovniki so se spravili v zvonike in zvonili, kajti papež sam je bil proti nam zavezavši se s Pijemontezi.

„No, da povem dalje, kako je bilo tedaj pri Majlontu. Menajžo smo ravno dokuhali. Povem vam, imenitno menajžo, kakršne še nismo dobili na Laškem. Alo, pa ti vrag zatrobi, prenehati smo morali z menajžo, kakor bi ti kdo žlico izbil od ust.“

„Alo, major Tillinger — —“

„Ne, Joško, Rütling je bil,“ podotakne Jur.

Ta ni bil dober pripovedovalec ter je samo tupatam kaj opomnil in s smehljanjem in prikimovanjem spremljal tovariševo pripovedovanje.

„Motiš se, Tillinger je bil, Rüling je bil tačas marod.“

„Saj menda res.“

„Alo, in bili smo se. Dobro so nas Majlontarji švrkali iz hiš, a še bolj smo jih mi. Kdo pa bi se ne držal pogumno, ko nas je pa vodil naš Radecki.“

Pri svojem pripovedovanju pa je včasih naletel na kako ugovarjanje. Tedaj pa se je razjaril in prepričevalno je govoril, da je moral nasprotnik utihniti.

Posebno pa ga je veselilo, če se je sestal s kakim vojakom, ki je prišel domu na dopust. Imenitno ga je napojil. Vse mu je moral pripovedovati, kaj in kako se godi sedaj v kosarni.

Pazljivo je poslušal.

„Vse drugače, vse drugače, kakor nekdanj,“ pripominjal je pripovedovalcu.

„Tega pa nekdanj ni bilo!“ čudil se je zopet dalje in se gromko smejal.

Kar nič mu ni ugajala sedanja montura pešcev.

„Vi ste pač sedaj v žakljih! So li to hlače? Žaklji, žaklji! Mi pa smo imeli pantalon — hlače, spodaj pod stopalom so bile pritrjene z jermencem, da so bila naša bedra napeta, da so se videla naša meča, kakšna imamo. In našo belo jermenje, križema na prsih, ni-li bilo to lepo!“ — —

Vojak mu je moral pritrjevati, sicer se je Joško razhudil.

Navdušenje o nekdanji vojaščini mu je raslo. Vince pa mu je omehčalo srce. V očeh so se njemu in Jurju začele iskriti solze. Spomini bivših dni so ju prevzeli in začela sta se objemati.

* * *

Prišla pa so Jošku in Jurju visoka leta, ki se imenujejo težka, nadložna.

A navzlic temu je Joško odpotovai vsako leto na svoje „vandranje“. To pa je bilo leto za letom krajše in njegov felajzen se je vidno ožil in krčil.

Nekam še vedno svečano je stopal tedaj po cesti, a videlo se je, da mu noge že pešajo. Ob gozdnih obronkih je počival, da ga je obsevalo pomladno solnce. Zadovoljnost se mu je zrcalila na obrazu, sanjal je gotovo še o svoji sreči.

Zbog starosti je zaslužil malo. Ko pa se je povračeval s svojega potovanja, ni z Jurjem ob nedeljah več pil vina, ampak samo še žganje. Ovčje „buče“ tudi nista imela več pred seboj. Jurju so se popolnoma posušili denarni viri, odkar je pravi mesar začel klati živino v trgu.

Neko leto pa se ni Joško več povrnil k nam.
 Ostal je v rodnem kraju in tam se zasanjal v — večni sen.

* * *

Kako pravi Calderon v svoji drami: „Življenje — sanje?“
 — „Vse sanja, kralj na prestolu, berač ob palici. Prav vse sanja.“

BORIVOJ:

DAJ MI LIRO!

Vila pevska. deva draga,
 daj mi liro svojo krasno,
 da zapojem pesem glasno,
 ki mi silí iz srcá.
 Daj mi liro, da zapojem
 pesem o prostosti zlati,

da zbudé se speči brati,
 v boj da pojdejo za njo.
 Pel bom in navduševál bom
 brate rodne za svobodo,
 da si priborili bodo
 lepših in srečnejših dni.

JUANI AHO:

NASELBINA.

Služila sta pri eni hiši, on je bil hlapec, ona dekla. On je vozaril s konjem, ona je delala v hiši. Pri jedi sta sedela vsak na enem koncu mize, navadno sta se kregala in le redkokedaj sta menjala med seboj kakšno veselo, šaljivo besedo. Gospodarji so mislili, da se ne razumeta prav nič in rekali so o njima, da sta, kakor pes in mačka.

Ali pri ribolovu po noči, pri kositvi in žetvi, dozorela je v obema polagoma misel, ustanoviti svojo lastno domačijo. Zelo daleč v pustinji sta si izbrala mesto, kjer sta hotela postaviti hišo. Bilo je to sicer na robu močvirja ali okoli je bilo dosti gozdnatih tal, ki bi se dala sčasoma obdelati. Precejšen kos zemlje, ki je bil obraščen z borovjem sta namenila za njive, ob potoku pa bi se napravili travniki. Če bi bilo le mogoče, postaviti hišo! Ali plača je bila majhna in za lastno gospodarstvo bi morala imeti vsaj eno kravo in enega konja. Ta stvar je najbolj zavlekla poroko. Ali tekom let sta se navadila vedno bolj eden na drugega in izgledi v bodočnost so bili vedno boljši. V prostih urah sta izračunavala, koliko sta si že prihranila od svoje

službe in kako dolgo bodeta morala še služiti, predno bodeta spravila potrebno svoto skupaj. Nihče ni slutil, da se je v hlapcu in v dekli polagoma razvilo goreče hrepenenje po svobodi in močna želja po samostojnem življenju. Saj se ima je dobro go-dilo v službi, živela sta brez skrbi, imela sta pošteno plačo, hrano in obleko. Ali vse njujine želje so šle eno pot ven v pustinjo.

Vsi so skušali, odvrniti ju od njujine namere, ko sta ne-kega poletja izjavila, da ne bosta več služila. „Tam zunaj je mraz in vedna burja. Preobložila se bodeta z dolgovi, družina raste in beračev je, Bog vé, da je res, že dosti na svetu.“ Ali onadva sta pet let računala in mislila in njujin sklep se ni dal omajati. V jeseni sta izstopila iz službe.

Prihodnjo zimo sta stanovala še v vasi. Tine je tesaril, tudi je pomagal včasih na dnini pri prejšnjih gospodarjih. Ana je predla in pomagala gospodinjji pri hišnih delih.

Poroko sta slavila prihodnje leto o binkoštih. Stroške so plačali gospodarjevi, kjer sta služila toliko let. Ko sta se novo-poročenca poslovila in odhajala, stal je gospodar pri oknu in gledal za njima. Zmajeval je z glavo in rekel: „Naj poskusita, ali pustinja se ne bo spremenila v rodovita polja z denarjem enega hlapca in ene dekle.“

Gospodar je imel sicer prav ali cela naša dežela se je spre-menila iz pustih pašnikov, robidovja in obraščenih gozdov na tak način v rodovito zemljo.

Mi, gospodarjevi mladi potomci, smo spremili naše dolgo-letne prijatelje v njihovo novo domačijo Cel dolgi letni dan smo popotovali skozi zelene gozdove in zvečer smo plesali v novi izbi. Pod je bil sicer špranjast in trami so na koncih gledali še prav nepravilno od hiše. Ograda je bila še pusta ali doli pod vrhom se je zelenila že rž med koreninami, ki so ostale od po-sekanih borov. Mlada žena je zakurila na sveže oranem polju ogenj in je prvokrat pomolzla svojo kravo. Midva, njen mož in jaz, sva sedela na skali in sva jo opazovala, kako, oblečena še vedno v poročno obleko hodi v zadnjih žarkih večernega solnca okoli hiše.

On ni dvomil na uspehu. „Če bova le zdrava ostala in če nama ne bi slana požgala.“ In skoro sluteč, kaj sem mislil jaz, je pristavil: „Sicer je res močvirje tam doli pravo gnezdo slane in mraza ali če bova pridna, bova potisnila gozd malo bolj nazaj, da bo lahko prišlo solnce blizu, potem . . . Zdaj se res še pozna, da je zvečer hladno ali pridi drugo leto, pa boš videl!“

Drugo leto me ni bilo ven k njima in tudi v sledečem ne. Priznati moram, da sem pozabil na ta dva. Enkrat, ko sem bil doma, sem vprašal, kako jima gre. „Dolgove sta morala nare-diti,“ mi je povedal moj oče, „in Ana ni posebno zdrava,“ je pristavila moja mati.

Preteklo je več let. Postal sem visokošolec in zdaj čez leto sem zopet prišel domov in sem hodil s puško in psom okrog po lovu.

Nekega oblačnega oktobrskega dne, sem hodil po gozdu in prišel na ozko pot, ki se mi je zdela znana. Pes je leno tekkel pred menoj in začelo je škropiti. Naenkrat je začel renčati in lajati. Zaslišal sem pred seboj konjska kopita in ugledal na bližnjem ovinku tudi konja. Vprežen je bil med dve štange, katerih konci so se vlekli po tleh. Čez štange je bila privezana rakev. Zada je počasi korakal Tine, kakor konjski hlapec, kadar orje njivo. Dosti dela je imel, daje obvaroval breme na štangah v raonotežju.

Izgledal je slabo. Obraz je bil bled, oči medle in brez leska. Še le ko sem mu povedal svoje ime, me je spoznal.

„Kaj pa imaš v rakvi?“

„Svojo ženo“, je odgovoril.

„Kaj je mrtva?“

„Da, mrtva je.“

Po raznem spraševanju sem izvedel žalostno, od drugih ljudi naprej prerokovano osodo te dvojice. Slana, dolgovi, mnogo otrok. Žena je od velikega napora obolela in umrla. Zdaj jo je vozil v grob, ali pot je tako slaba. Samo da bi rakev izdržala do cerkve. Popravil je konju komat, ki je bil stegnil glavo čez pot in je iskal pod listjem travo. „No . . . !“

Hotel je utešiti svoj glad, kajti tudi kljuse je bilo v bednem stanju, prav kakor mož, ki je bil podoben okostnici.

Tine se je poslovil od mene, brez da bi bil obrnil oči od rakve. Nadaljeval je svojo pot. Štange so praskale dve dolge sledi v peščnato pot.

Jaz sem šel dalje. Prišel sem k ribniku, kjer je bil začel kanal za odtokanje vode. Ali kanal je bil napravljen le na pol. Steza, ki sem jo poznal še od tistega poročnega dne, je vodila k hiši.

Za plotom je mukala suha krava, na dvorišču se je valjal prešič. Lojtrna vrata so ostala odprta in sredi dvorišča je stala postelja. Po plotu je bila razvešena posteljina umrle. Tramovi so bili na hišnih oglih še vedno predolgi in so režali na vse strani. Na oknu, ki je bilo temno in umazano je stala na pol vela cvetlica v teglju od bukove skorje.

Možu se je vseeno posrečilo obdelati del pustinje. Malo njiv in nekaj senožet je ležalo tu, obdano od gozdovi. Bukovje je posekal vse in leševje je spremenil v njive. Zada je ali stal smerekov gozd, kakor zid, tako tesno — tam ni mogel dalje. Precej časa sem stal na dvorišču tega pustega domovja. Veter je vedno ostreje pihal skozi gozd in na koncu moje puške, ravno poleg mojega ušesa je žalostno in tožeče piskal.

Prvi član naselbine je izvršil svojo nalogo; ker oni mož tam ni sposoben nadaljevati svojega dela. Tudi njegova moč je zlomljena. Ogenj v njegovih očeh je ugasnil in samozavest, ki ga je navdajala na njegov poročen dan, ga je zapustila.

Za njim bo prišel najbrž kdo drugi in bo prevzel mesto. On bo imel morda večjo srečo. Njemu bo začetek že laglji; ker divji gozd ne stoji še nedotaknjen pred njim. Prišel bo v pokrito hišo in sejal bo v zemljo, ktero je oral drugi pred njim. Iz naselbine postala bo morda velika imovita kmetija in v teku časa bo zrasla okrog nje morda cela vas.

Na one, ki so svoje blago, svoj kapital — svojo mladeniško moč, edino dragocenost, ki so jo imeli — zakopali tukaj v zemljo, se ne spomni nihče. Saj sta bila samo ubog hlapec in dekla.

In vendar so se s kapitalom teh ljudi spremenile pustinje v rodovitno in blagoslovljeno zemljo.

Če bi bila ostala oba pri svojem gospodarju, prvi pri konjih, ona za hišno deklo, bi preteklo njuno življenje brez tolikih bridkosti in skrbi ali pust, zapuščen kraj ob močvirju v gozdovih, bi ostal neobdelan in začetek razvitka ne bi bil storjen.

Kadar rž cvete in kadar poganja žito po naših njivah v klase se spomnimo prvih žrtev takih naselbin.

Ne moremo postavljati spomenikov na njihove grobove, kajti njihovo število je na tisoče in njihova imena so nam neznana.

KŠENIJ VERIN;

KMETIŠKA.

Kadar pride moja ura
in bo konec mojih let,
takrat stopil bom na njivo,
stopil bom na senožet.

Tam poklekнем in iz neba
prosil bodem blagoslov
ki čez zemljo to razlit naj
še do poznih bo rodov.

A potem v slovo poljubim
prst, ki pila je moj znoj,
in z veseljem v srcu pojdem
vživat večnosti pokoj! . . .

KAROL:

VEČ KO BRILANT. . .

Iz roke v roko gre
Denar srebrn in zlat
in vendar vsakdo zre.
ima ga vsakdo rad.
O lepo dekle ti,
ti več si kot srebro

in več si kot zlato,
več kot brilant si mi,
a vendar ne bi te
pogledal, ljubica,
če vedel bi da si
le v enim že bilá! . . .

RUDOLF R. HOFMEISTER:

IZDAJSTVO?

To je bilo za francosko-nemške vojske.

Vojak, ki je stal na predni straži francozki v mokri, temni noči in v vedno groznejšem razburjenju z široko odprtimi očmi zastonj gledal v gosto temo — ni videl ničesar pred seboj. Roke so mu nehote stiskale puško še trdnejše.

Tako je stal že skoro uro in noben glas ni dosegel njegovega sluha.

Včasih se je spomnil svoje mlade žene in boleče hrepenenje mu je stisnilo prsi. Vidi jo v duhu doma na postelji in ve čisto za gotovo, da ne more spati in da misli nanj. Ko bi slutila, da stoji tu na predni straži, daleč od tabora v hribovitem kraju, kjer za vsakim vrhom, za vsakim drevesom, za vsako škarpo preži smrt . . .

Naenkrat se mu zdi, da sliši šum korakov po rosni travi. Prst se nehote položi na petelina puške in pogled se mučno napenja, da bi prodril temo.

In zopet je tiho okrog njega, kakor v grobu. Samo živci so ga motili.

Potem so se začeli trgati črni oblaki in tema je nekoliko pobleдела. Vojak je poostril svojo pazljivost. Oči so ga bolele od groznega napenjanja in roke so se tresle od razburjenja.

Naenkrat se je zdrznil in po hrbtu ga je spreletel mrzel pot.

Glej tam kos gostejše teme, kaj ni podoben človeški postavi . . . Vsi smisli, vsa sila in energija njegovega duha se je usredotočila v mrzličén pogled. Razburjenje se je umaknilo junški odločnosti.

Pokleknil je, da bi sovražniku zmanjšal cilj ter nameril puško v ono mesto, kjer ga je bolj slutil, kakor videl. Čakal je.

In ni se motil. V nekih trenotkih je že čisto jasno razločeval postavo nemškega vojaka.

Tudi on je bliskovito nameril puško. Trenotek — desetina trenotka — dva strela in dva mrliča bi se valjala v svoji krvi . . .

Toda — ni se zgodilo to! „Ne streljajte!“ je zakričal protivnik Nemcu v nemškem jeziku ali z francozkim naglasom. Vstal je in noseč puško v desnici, sklonjeno k tlom, je šel k Nemcu. Ta, boječ se naskoka, držal je puško neprenehoma napeto k strelu. Misлил je da se je Francoz odločil, predati se.

„Niti Nemčija, niti Francija, bi ne imele nobene koristi, če eden drugega vstreliva!“ je rekel Francoz. „Jaz sem André Chénier, učitelj iz Bourgignona.

„Kakšen slučaj!“ je zaklical Nемеc in povесil puško. „Tudi jaz sem učitelj, Viljem Holste iz Dilgonfinga na Bavarskem.“

„Srečen sem, da sem se nameril na tovariša, ki me bo gotavo lahko razumel,“ je rekel Francoz. „Prišla mi je posebna misel, prepričati se namreč, če bo imela najina domovina večjo korist od najinih življenj doma, ali od najine smrti na bojišču. Napraviva dogovor, da se bova razšla zdaj v miru in da si bova leto za letom, celo življenje v ta dan eden drugemu pisala, o sebi, o najinih delih, težnjah o najinem delovanju, sploh o vsem, s čimur bo koristilo najino danes prihranjeno življenje domovini in ljudstvu. Ako niste s tem zadovoljni, vrnil se bom na svoje mesto in zopet bodeva le slepo ubijoča se sovražnika. Ali sprejmete moj predlog?“

„Toda ali ne veste, da je to izdajstvo?“ je opomnil Holste.

„To bo pokazala prihodnost! Sploh pa nihče ne bo zvedel o tem. Odločite se hitro, če naji opazijo skupaj poginila bova sramotne smrti!“ je rekel Francoz.

„Naj bo — pristopim!“ se je odločil Nемеc po daljšem premišljevanju.

Moža sta si stisnila desnici in izginila vsak v drugo stran v temi.

II.

Čez leto dni je prišlo v Dingolsfing pismo od Chéniera.

„Jaz sem zopet v svoji šoli,“ je pisal Francoz med drugim, „še le nekoliko tednov. Vojska nam je vzela mnogo učiteljev, na nas preostalih je, delati vsaki za dva, ker bi drugače poduk čisto zastal. Sveta dolžnost nas učiteljev je z vzgojo delovati k temu, da bi nasledki vojske: surovo čustvo in nizki nagoni izginili iz duše ljudstva in da bi se tam zopet ukoreninila plemenitost, usmiljenje in mir. Težko nalogo imamo pred seboj.

Ne bom Vam opisoval radosti, ktero sta imeli moja mati in žena, ko sem se srečno vrnil. Gotovo ste preživeli Vi isto. Grozno mi je le pomisliti, kaka neizmerna žalost bi bila objela te dvoje plemenitih in ljubečih src, če bi bil prst Vaše roke pritisnil takrat na petelin puške . . .“

Tudi Chénier je sprejel isti dan pismo od Holsteja.

„Šele deset dni sem doma,“ je pisal Nемеc. „S kakšnim hrepenenjem in s kakšnim strahom me je pričakovala moja žena,

kako so se veselili moji otroci, ko so me ugledali! Spominjal sem se v tem srečnem trenutku na Vas in želel sem si v duhu, da bi videli, kako velik dobrotnik moje družine ste, ker tega nikakor ne tajm, da bi v onem osodnem trenutku Vaš strel bil prvi.

Z novim veseljem in novo ljubeznijo sem se zopet posvetil svoji šoli, — edino šola, modro in z ljubeznijo ravnana, reši ljudstvo in odvrne ga od grozot vojske. To, česar niso dosegla vsa veroizpovedanja sveta v tisočletjih, to bo v prihodnosti dosegla omika!“

Tako sta si pisala oba učitelja vsa daljša leta, spoznavala sta se medsebojno in čeprav se od onega na bojišču prežitega trenutka, nista videla nikdar, sta se ljubila vseeno z bratovsko ljubeznijo.

III.

Minilo je trideset let.

Chénier je pisal Holstu.

„Imam, dragi prijatelj, na stare dni resnično veselje iz svojega življenja. Izpolnjeno je bilo celo s marljivim in plodnim delom. Vzgojil sem nekoliko generacij in mnogi, katerim sem vsejal v dušo seme znanja in ljubezni k delu, danes plodonosno delujejo v življenju in so kinč svojega stanu.

Moj sin Charles je profesor na Sorbonni, njegove iznajdbe so proslavile njegovo ime po celem svetu. Drugi sin André je inženir in njegova dela so priznana doma in na tujem.

Moja hči Geneviève je omožena z mladim zdravnikom v okraju Lensskih premogokopov; ona je prava dobrotnica premogokopov, ki jo imajo nad vse radi. Skupaj z njo ustanovljamo za njihove otroke vrtnice in sirotišča a za stare ljudi ubožnice in zavetišča. Iz cele Francije pošiljajo nam ljudje prispevke za vzdrževanje teh zavodov.

Glej — uspeh mojega življenja! Ali tudi danes še verjamete, da sva takrat na bojišču izdala domovino?“

A Holste je pisal.

„Pripravljam se, ljubljeni prijatelj, iti v penzijo. Sem že star. Toda kljub temu gledam z zadovoljstvom na svoje preteklo življenje in na delo, ki sem ga storil. Vsak dan me z nova prepričuje, da je moje življenje domovini več koristilo, kakor bi mu koristila moja smrt pred tridesetimi leti na bojišču.

Na tisoče sem jih pripravil za pot življenja in niti eden od njih se ni pokvaril. Večjega odplačila ne bi mogel doseči. Veliko veselje mi delajo tudi moji otroci. Ime mojega sina Arnolda je gotovo doseglo tudi k Vam — učenjak je vseobče uvaževan in spoštovan, drugi sin Adolf, izvrsten zdravnik, je voditelj velike bolnišnice a tretji, Viljem, je znan strokovnjak na polju mednarodnega prava.

Pojdem sicer v penzijo, ali lenaril ne bom. Pred desetimi leti, vstanovil sem brezplačno, zelo priljubljeno podučevanje učencev, delavcev in siromašnejše vrste ljudstva. Izpopolnujem njihovo vzgojo in znanje, učim jih treznosti, štedljivosti in delavnosti. Mnogo je teh, katere sem na ta način otel raznim strastem in pogreškam in mnogo je teh, katerim sem pomagal doseči blagostanje in samostalnost.

Svoje najboljše moči in vse svoje navdušenje sem posvetil tej misli a uspehi se vidijo v celem kraji. Njej bom posvetil svoje življenje do konca. A zasluga vsega tega delovanja, ni le moja, ampak tudi Vaša . . .“

MARIJA:

V OBUPU.

Kdor več ima poguma kakor jaz,
če ga tišče, — vse stri verige!
Oprosti se, v življenje plani,
uživaj, pij in se upijani
in kaži vsem filistrom — fige! —
Do dna življenje naj izpije,
tako se ves obup ubije!

V ŠOLI.

Slovnice, atlanti, knjige,
šolske sobe zaprašene. —
tu vaš svet je! Tu sedite
v náloge vse zatopljene,
Jaz — ne znam nič! . . Tako ozke
so te mračne, pusté stene, —
a tam zunaj sije solnce,

trate sanjajo zelene . . .
Vé s kopolci se suvaje,
smehljajoč motrite mene,
lahkomišljenost vam taka
v glavice ne gre učene. —
Jaz pa grem z rokami v žepih,
formule ne znam noben!

LJUDJE.

No, treba ni dosti, pa sodbo imaš!
Zakolneš: ej vrata peklenska!
Kadiš cigareto, „manir“ pa ne znaš, —
„Eh, to je ekscentrična ženska!“

JOSIP PREMK:

SMARAGDA.

I.

Sem od mlinarja je prihajalo divje vpitje in vaščani, ki so bili namenjeni v cerkev k popoldanski službi so obstajali začuden in se spogledavali.

„Že zopet,“ je zamrmral starec, ki je bil mlinarjev sosed.

„Ne bo ga miru,“ je pristavil drugi in se ozrl na mlinarjevo hišo, od koder so prihajali kričeši, možki glasovi.

„Hud je mlinar — kakor vrag,“ je pristavil tretji — sivolas starček in odšel svojo pot.

„Bog se usmili te nesreče!“ so vzdihovale ženice, kimale z glavami in rožljale z rožnimi vencami.

„In vsega je kriva tista vlačuga — Bog mi odpusti,“ je pristavila rdečelična deklina in pokazala z roko tja nekam gori na vas . . .

„Vsega, vsega — ta ničvrednica,“ ji je pritrdila ženica in začudeno vrtela oči. Ker pa so se bale, da bi mlinar tudi nad njimi ne zarohnel so odšle dalje tiho mrmraje . . .

Stari mlinar, visok, širokopleč človek pa je hodil mogočnim, razburjenim korakom po prestorni sobi in divje pogledoval na sina, ki je sedel pri peči kakor kak „kaj me briga“ — s prekrižanimi rokami na prsih in viržinko v ustih.

„In to sramoto hočeš spraviti nad našo pošteno hišo,“ je vpil stari rjovečim glasom.

„Kaka sramota bi bila to?“ ga je poprašal sin pikro, videlo se je, da se tudi on težko premaguje jeze.

„No še prashaš! Ali ne bi bila to sramota za našo pošteno hišo — za cel naš rod, pfuj! Jaz ti že pokažem! Bomo videli, kdo je gospodar v hiši ti ali jaz. Haha! Jaz, da bi ti kdaj dovolil z njo — rajše poprimem takoj za puško in ustrelim oba! Oba — ali si razumel!? Poštena je bila tvoja mati — Bog ji daj nebesa, pošten sem jaz in sem bil vedno, a ti Janez ne bodeš imel sreče, ker ne spoštuješ očeta in njegovih zapovedij. Nič bi ti ne branil ako bi si izpral kako pošteno, da bi kaj imela — kakor tudi ti ne bi bil brez vsega, a to — — že ime ima tako, da ga pošten človek ne more izgovoriti. Ne! Dokler bo gibala moja desnica v mojo hišo ne bode te vlačuge —“

Tedaj je planil Janez pokonci, da se je oče skoro preplašen umaknil. Bil je velik, širokih, močnih prsi in ko je udaril po mizi je zagrmelo, da so se stresla okna.

„Tega mi ne boste govorili!“ je zakričal besno in mogočen je bil njegov glas. „Še enkrat, da jo imenujete vlačugo — pa pozabim, da ste moj oče! Nikdo ne ve ničesar od nje, le hudobni jeziki in tiste babnice, ki so same stokrat slabše. Jaz vam povem, da je najbolj poštena v celi vasi — Smaragda!“

Oče je za hip utihnil, ker videl je, da se bleste velike, plave Janezove oči v divji jezi in poznal je njegovo kot jeklo trdo pest.

„Janez“, je zopet pričel, a nekoliko mirneje. „Dovolj je bilo že prepira v tej hiši radi nje. Poznaš me, da sem neizprosljiv, a dalje ne maram tega. Cela ves že gleda za menoj in se mi posmehuje in vse le radi tebe. Stori kakor hočeš — štiri in dvajset let si star, že moreš ime ti pamet — saj si že prišel od vojakov in lahko razsodiš kaj je prav ali ne. Jaz ne morem tega več trpeti!

Vedno sem živel v miru in da bi mi sedaj delal edini sin take nepokoje — tega ne! Ranjka mati bi se razjokala ko bi te čula in videla tvoje pota — Bog ji daj mir in pokoj in kot rečeno, k temu tudi jaz nikdar ne dovolim. Ni kdar! Raje skočim tam koncem mlina v tolmun!“ je za kričal zopet besno.

„Kakor hočete — ne bodem vas prašal!“ mu je odgovoril Janez, si ogrnil kamizolo in odšel ponosno. Ko je zaloputnil vrata se je stresla cela roba.

„Hudič — pa še tacega sina!“ se je pridušil stari, ko je sin odšel in korakal še dalje po sobi.

Janez pa je odšel dalje po vasi, z glavo globoko klonečo na prsi. Širokokrajn plišast klobuk si je potisnil nizko na oči in nikamor se ni ozrl. Tu pa tam je pokukala skozi okno radovedna dekličja glava in zadovoljno opazovala visoko, lepo postavlo Janeza. Janez pa je bil tudi v lice lep fant — nekoliko zagorel, a kadar se je nasmejal se je pokazala vrsta močnih, kot repa belih zob. Brade si ni bril kakor drugi fantje — imel je že precej polno in v sredini se mu je cepila na dve strani. Tudi se ni Janez mnogo menil za svoje sotovariše, bil je večina sam zato so ga mnogi sovražili, ker radi bi imeli med seboj njega, ki je bil najmočnejši v vasi.

Tako je korakal do Urhove krčme, kjer je zavil notri.

„Bog daj Janez,“ ga je prijazno pozdravil krčmar.

„Dober dan,“ mu je odzdravil Janez nekako tiho.

„No, pa nekako jezen si videti, kaj pa je, ali sta se zopet s starim?“ ga je popraševal radovedno krčmar.

„Saj veš — ni vredno govora — prinesi mero!“

Krčmar je kimaje z glavo odšel in Janez je sedel za prvo mizo.

Krčma je bila prazna, ker vsi so bili še v cerkvi le tam v kotu je dremal starec, a pred njim je stal kozarček „Geruža“.

„Torej si še nista dobra?“ je zopet pričel krčmar, ko je postavil predenj vino.

„Kaj hočeš, ko ti sili svoje, kakor junec v mejo! Kaj me briga, jaz bodem storil kakor jaz vem, saj nisem več otrok.“

„Tako je práv Janez!“ mu je pritrtil krčmar. „Prav govoriš. Ako jo imeš rad in ona tudi tebe — jo kar vzemi. Stari, ko bode videl, da se le nedaš pogovoriti ti bode že tudi dal kaka

dva tisočaka — saj ima, sabo tudi ne bode nesel, saj jih ima že okolo šestdeset!“

„Vraga bode dal,“ je zamrmral Janez in si prižgal viržinko.

„E, tako neočetovsko pa gotovo ne bode ravnal, saj je vendar kristjan in ve kaj se spodobi. Seveda se mnogo govori o tej Smar — smar — gi ali kako se že imenuje —“

„Smaragdi,“ mu je pomagal Janez, ker je spregovoril to ime.

„Da, da tako!“ mu je pritrdil krčmar. „Mnogo se govori ali kar se govori tudi ni vse resnica. Kaj če ne ve za mater, ne za očeta za to je še vse eno lahko dobra in lepa je tudi to se ne sme reči, da ne — prav lepa punica.“

V tem je zazvonilo pri cerkvi in Janez je hitro popil, plačal in odšel. Pred cerkvijo so se že zbrali fantje, a Janez je ostal nekoliko dalje od njih in se hotel razgovarjati. Kmalu se je u-sula iz cerkve pisana množica deklet, starcev in žen. Med zadnjimi je prišla tudi Smaragda. Bila je v temni obleki in svilenem, črnem predpasniku. Od drugih deklet se je razločevala po nežni, beli polti in precej šibki postavi. Velike kot ogleje črne oči so ji takoj zabegale med množico in drobne, rožne ustnice so ji bile lahko odprte kot da nečesa strahoma pričakuje . . . Bila je lepa — njen obraz nikakor ni bil kmetski, kakor tudi ne gibko, nežno telo. Ko se je nekoliko prerila skozi gnečo, je takoj pristopil k njej Janez kot da hoče pokazati celi vasi svojo veliko ljubezen do nje. In spremljal jo je od cerkve ne meneč se za vse zaničljive in porogljive obraze, ki so bili obrnjeni za njima.

Zavila sta za vasjo kjer je bilo bolj samotno in ko so že ostale hiše za njima in jima je sledilo le še tu po tam kako radovedno oko sta se prijela za roko.

„In se ne bojiš, da pristopiš takoj pred cerkvijo k meni?“ ga je poprašala ljubkim glasom, ki je bil čist in zvoneč in je odmeval v Janezove srcu kot srebrna struna.

„Koga se hočem bati? Morda tistih fantalinov, ki zijajo na naju, kot da so obsedeni. Ali se jih ti bojiš?“

Smaragda ga je pogledala z mehkim pogledom in Janez je videl v njem kraljestvo ljubezni.

„Kadar si ti pri meni se jih ne bojim ker znam, da bi zbežali vsi, ako bi le enkrat zamahnil. Ali drugače —“

„Ne boj se jih Smaragda. Kadar ne bo mene, takrat se jih boj, a ko sem pri tebi jaz znaj, da si varna in naj navali na te cela vas. O kako vesel, kako neizmezno srečen bi bil, da bi te zamogel vsaj enkrat tako braniti!“

Smaragda se je nasmehljala in izpod rožnih ustnic se je za hip posvetila vrsta drobnih, belih zob.

Ko so hiše ostale že daleč za njima, sta obstala in Janez ji je ovil roko okolo pasu.

„Ko sem pri tebi Smaragda pozabim na vse in vesel sem. Ne vem kaj bi bil, ko ne bi imel tebe!“

In sklonil se je k njej in jo poljubil v drhteče ustnice, ki so mu plaho vrnile poljub . . .

Nad njima pa se je smejala jasno, poletno nebo . . .

II.

Bilo je pred sedmnajstimi leti.

Pomlad je plula nad vasico Podbrdo, ko se je pripeljala pred Zebrovo hišo elegantna ekvipaža, iz koje je stopilo dvoje v svilo oblečenih dam. Prva je imela v naročju malo dete, a druga nekako zavoje in hitro sta stopili v hišo. Nista se dolgo mudili, kmalu je zopet oddrdrala elegantna ekvipaža in izginila za klancem. Kmetje, ki so bili na polju so se spogledavali kaj to pomeni, a oni ki so bili doma so se udrli po odhodu lepih, mladih dam kar curkoma v Zebrovo hišo, tako, da jih je bila kmalu polna. V naročju Zebrovke pa se je čmerilo malo dete kot da se boji radovednih, zijalastih obrazov, ki so se začudeni spogledavali.

„Od kod pa je?!“ so popraševali.

„E ali ne poznate Kocmurjeve Tončike. V mestne šole je hodila no sedaj je pa tako prišlo — in kaj hoče z otrokom — ko ni omožena!“

„Kaj ni omožena?!“ so se vsi glasno začudili in nekaj starih ženic je kar zamigalo z bradami.

„Ni omožena?!“ . . .

„Bog nas obvaruj greha!“ . . .

„In ti Zeber vzameš tacega otroka pod svojo streho?!“ so se začudili vsi vprek.

„O Bog nas varuj!“

„Kako pa je, ali je moško ali žensko?“ je poprašal sosed Kopriva.

„Žensko je!“ je odgovorila Zebrovka.

„Kako pa ji je ime?“ so poprašali brzo nekateri.

„Čakaj no — kako se ji že pravi,“ je zagodrnjal Zeber videč, da žena premišlja in se ne more spomniti imena. „Čakajte no Smi — sme — ri — gol — di — na. Ne, ni tako — drugače je! Vraga čudno ime ima in jezik se kar lomi. He, Anka pojdi no sem,“ je zavpil nad hčerjo, ki je bila v veži. „Povej no kako je že ime temu otroku — ti si bila v mestu pri gospodi že bolj znaš!“

A tudi Anka ni znala na pamet, pogledala je na listič kamor si je zapisala z velikimi, vegastimi črkami.

„Smaragda ji je ime!“

„Kako, povej no še enkrat!“ so se začudili vsi.

„Smaragda!“ je ponovila.

In vsi so ponovili to ime, nekateri prav, drugi ne in začudeno kimaje so se zopet razšli in kmalu je znala cela ves o došlem detetu.

Na večer pa se je zbralo v krčmi možakarjev kot da je nedelja.

„Še taka nadloga pride nad nas,“ je mrmral župan in se oziral pó možakih, ki so posedli kolo mize.

„Pa kako ime ti ima zlomek!“ je modroval sivolasi ded. „Kar sem na svetu še nisem slišal tacega. Človek ga še izgovoriti ne more — kar jezik se mu zatika. Kako ji je že ime?“

„Smaragda,“ je zamrmral župan, ki je že ves čas premišljeval, da se spomni na to čudno ime ako ga poprašajo.

„Smaragda — to je judovsko ali kako,“ je modroval nekdo drugi.

„Daj Miha — pratiko, da vidimo ali je to ime kršansko ali ne!“

In krčmar je segel na polico po pratiko, ki je bila že vsa mastna in zamazana.

Vse liste so prosbrnili, sve svetnike in svetnice pregledali — črne in rdeče, a Smaragde le ni bilo med njimi.

„Ni je v pratiki!“ je mogočno naznanil krčmar, ki je znal tudi nekoliko čitati.

„Ni je — Bog se usmili, so zamrmrali zamolklo.

„Ni krščansko ime!“ je pristavil župan in pljunil v kot. „Grešno dete je, iz greha porojeno — nezakonsko in Bog sam ve kakšen krivoverec je njen oče . . .“

„In mati je vlačgva,“ so pripomnili nekateri in se ozrli na župana.

„Da tista Kocmurjeva Tonči, ki je hodila v mestne šole,“ je pričel zopet župan. „Bogve kam, saj veste kakih čudnih misli je bil tisti vdovec Kocmur — Bog mu daj nebesa. Hodila je v nekake šole, tam nekje v nekem mestu, a Cojzov študent mi je pripovedoval, da je taka, ki „špila.“ Ne vem kaj in kako ali brez greha gotovo ne. Prašal sem ga kakov je ta posel, in razlagal mi je pa saj veste, da se ga težko razume ima že tiste učene besede — pravijo, da noče biti gospod ampak jezični „doktor“. No, dejal mi je, da je v mestu taka hiša, ki ji pravijo — čakaj tako že — aha — „trjatr“ in tam da so mehki stoli, da se sede, a nič miz — sami stoli in še sam ne vem kako. Tam pred njimi pa se sučejo take kot je ta Tonči in včasih imajo gola prsa in gole roke do ramen in tako tenke obleke, da se vse skozi vidi. „Fuj svine!“ sem dejal in sram me je bilo, da je Tonči iz naše vasi. In sedaj nam privleče še tega otroka — sram je bodi vlačuge!“

Možakarji so se trkali na prsa, ker kaj tacega še ni čulo njih uho.

„In Zeber je vzel tacega grešnega otroka?!“ je začudeno poprašal mlinar.

„Da Zeber,“ so pritrdili vsi in zmajali z glavami.

„Nikoli ne bo nič prida iz te Sma—ra—gde,“ je modroval mlinar in pihal iz pipe. „Kakoršna je mati, taka bode tudi hči — vlačuga!“

„Prav govoriš mlinar,“ so mu pritrdili vsi in še dolgo modrovali o grešnem detetu.

Ko so se razšli je bila že pozna noč . . .

Smaragda pa je ostala pri Zebrovih. Prve dve leti ko ste se Zebrova še spominjala tistih srebrnih kebrov, ki sta jih dobila za njo sta jo še nekoliko negovala seveda to ni bila materinska kakor tudi ne očetovska ljubezen in Smaragda je bila prepuščena le bolj sama sebi. Ko je že bežala po vasi je včasih hotela prisesti v krog drugih vaških otrok, a nikdo je ni ogovoril nikdo pogledal, le posmehovali so se ji. Čuli so doma grde besede o njej in vsakdo se je je sramoval, vsakdo se ji rogal. Mala Smaragda tega ni razumela in včasih jih je vseeno poprosila ako se sme igrati z njimi.

„Pojdi! Ti si nezakonska in tvoja mati je — vlačuga!“ ji je dejal некоč Matevžek, ki je hodil že v šolo in je tako slišal od očeta, dasi vsega ni razumel. Tudi Smaragda, koji je bilo takrat šest let ni razumela — zato ni odšla.

„Pojdi — fuj!“ so zakričali drugi paglavci in nekdo je planil celo na njo. A v tistem hipu se je prikazal izza ogla mlinarjev Janezek, ki je imel takrat enajst let in se že ni več toliko brugal za igre. Ko je videl da hoče neki paglavec pretepst Smaragdo je pristopil k njemu in mu dal — zaušnico, da je opotekaje odletel.

„Čemu jo hočeš pretepst — ali te tako uči učitelj,“ ga je jezno posvaril Janezek, prijel Smaragdo za roko in jo odpeljal domov k Zebrovim. Od tistega časa ni prišla Smaragda več med vaše otroke. Včasih je gledala raz domači prag na njih od igre in veselja razgrete obraze, a da bi pristopila k njim ni imela poguma saj ni bilo med njimi Janezka, ki bi jo branil.

Vaščani pa so posvarili mlinarja naj pazi na Janezka, da se ne bode vlačil s tistim „grešnim“ otrokom iz Zebrove hiše. In resnično je otroka podučil mlinar svojega Janezka, tudi mati ga je pokarala, a Janezku le ni hotelo v um zakaj-tako vsi sovražijo malo Smaragdo, ki je vendar najlepši kakor tudi najpridnejši otrok cele vasi. In klub vsej očetovi in materini prepovedi je vedno obstal pred Smaragdo. Celó pogladil jo je po mehkih, kostanjevih kodrih, ker bila je vedno nekam tiha in zamišljena — bojazen ji je seveda iz oči in Janezek je menil, da je žalostna.

„Čemu si vedno tako otožna?“ jo je poprašal некоč, ko je šla ravno iz šole.

„Nikda neče govoriti z menoj in kadar ne čuje učitelj me vedno psujejo,“ je zavzdihnila Smaragda in Janezek je zapazil v njenih lepih očeh — solzo.

„Psujete te — zakaj ne poveš učitelju?“ jo je hotel po tolažiti.

„Saj bi — pa potem bi me pretepli — tako se jih bojim!“

„Neboj se Smaragda! Jaz pa te imam rad.“ In pogladil jo je po mehkem, belem licu na kar sta se razstala.

In Smaragda je rasla in se razvijala in postala najnežnejše dekcle cele vasi, zato so ji bile vse nevošljive.

Ko je dopelnila šestnajsto leto je moral Janez v vojake. Vedno sta si bila še dobra in ne samo dobra — največja prijatelja. Smaragda se ga je spominjala, kako ji je bil on že od nekdanj naklonjen, kako jo je on edini tolažil med tem ko jo je sovražila vsa vas kakor tudi sedaj.

„Nič se neboj Smaragda,“ ji je dejal Janez ko je odhajal v vojake. „Ne poslušaj jih — hudobni so — čez tri leta pa se zopet povrnem — močnejši kot sem sedaj in zopet te bodem branil!“

Smaragda se ni mogla premagovati solz, saj je videla, da izgubi edinega prijatelja — da odide Janez za dolga tri leta — on, ki jo je edini branil, edini tolažil.

„Nič ne jokaj Smaragda! Čez tri leta se zopet vrnem — najprvo k tebi — saj te imam tako rad — — rad!“ . . .

Hitro je izgovoril zadnjo besedo, kot da se boji, hitro se sklonil k njej, jo privil k sebi in jo poljubil v ustne — na to pa izginil iz sobe.

In Smaragdi je bilo pri srcu mehko kot da je prvič v življenju občutila srečo . . .

In tista sladka zadnja Janezova beseda ji je odmevala v srcu s tisočermi glasovi, jo tolažila ko so se ji posmehovali zaničljivi obrazi, jo osrečila v naj večji togi . . .

— — In minula so tri leta. Smaragdi so se zdela dolga kakor cela večnost. Zeber in Zebrovka sta jo že davno gledala postrani in dasi jima je delala skoro zastoj vendar ni čula iz njunih ust ene prijazne besede. In strepetom je pričakovala tistega časa, ko se zopet povrne težko pričakovani in jo morda zopet poljubi v obraz, ki ji je med tem časom razcvel še mnogo lepše.

Prišel je tisti dan, ko se je imelo vrniti v vas pet fantov, ki so bili pri vojakih in med njimi Janez. In začulo se je sem od klanca divje ukanje in kmalu na to mogočna pesem:

„Nobene bukvice niso tak lepe
kakor je urlavbarski pos“ . . .

Vaščani so jih pričakovali sredi vasi in ko so prišli vsi veselja zarudeli v obraze so jih veselo pozdravili. Janez pa se je ozrl po zbranih in nekoga je pogrešal. Stopil je nekoliko naprej in zamahnil s široko krajnim plišastim klobukom tja proti Zebrovi hiši, kjer je stala na pragu Smaragda in zaukal da je odmevalo

daleč naokoli. Vsi so se pogledali, oče je pljunil vstran, a nikdo se ni upal reči besede, ker Janez je bil velik in močan — na prsih bi mu lahko razbil skalo. Spogledali so se in zamrmrali tiho, na to pa so se podali v krčmo.

„No Janez ali misliš resnično tisto —“ ga je poprašal sosed.

„Kaj te briga!“ mu je jezno odgovoril Janez in tako mu je bilo, da bi najraje pometal vse na cesto.

Pili so še nadalje in kakor drugi ogrel se je tudi Janez. In bogzna kaj je prišlo — bil je govor o Smaragdi — eden je rekel nekaj preveč in stol na kojem je sedel Janez se je zasukal pod stropom . . . Parkrat je udarilo, parkrat zabobnelo in krčma je bila prazna, le Janez in krčmar sta ostala.

„Ti bi pobil s stolom celo vas Janez!“ ga je začel miriti krčmar. „Celo očeta si zadel!“

„Kaj me briga — kdor ni šel ta je dobil — bodo vsaj znali govoriti o njej!“

Na to je odšel tudi on in radovedne butice, ki so zrle za njim so videle kako je zavil tja proti Zebrovim . . .

III.

V mlinarjevi sobi je vladala tišina. Nič se ni ganilo samo stara, stenska ure je tiktakala. Za mlinom je bučala voda, votlo je bobnela, a kolesa se niso vrtila — stari mlinar je odšel, a Janez ni hotel nasuti na kamna. A tega bučanja in grgljanja vode bil je Janez že tako navajen, da skoro ni čul ampak motila ga je le ura, ki mu je tiktahala tik nad glavo. Sedel je pri mizi ali boljše ležal ker noge je imel stegnjene po klopi s komolcem pa se je upiral na mizo. Včasih je polglasno zamrmral in nagubančil obrvi, stisnil celo ustnice — po tem pa se zopet pomiril in se zagledal v staro, razpokano peč.

Stari je bil neizprosljiv. Že leto dni je minulo od kar se je vrnil od vojakov — leto ljubezni s Smaragdo, a stari je klet čim dalje bolj in Janez je uvidel, da od očeta ne more upati kake pomoči, da si ustanovi svoj lastni dom. A misel, da mora biti Smaragda njegova je bila močnejša kakor vse očetove kletve — močnejša kakor začudenje cele vasi . . . A brez denarja je zopet težko — da skoro nemogoče, da bi se ženil. Smaragda je imela dopolniti dvajset let — bila je v največji lepoti — kot rože v maju in da bi jo moral prepustiti komu drugemu, tega bi Janez ne storil, makar da mu je iti s kozi deset peklov. Da bi bil dober oče, ne bilo bi mu treba iskati novega domovja — mlin je donášal dovolj in odpustil bi dekle. Brez denarja tudi ni oče — celo precej ima in vse bi šlo kot po medeni poti. A stari — ta neizprosljiva, trmasta kost, ta mu zapira vrata in skriva ključ do sreče. Da bi jo pustil čakati tako še dalje zdelo se je Janezu nemogoče. Ali kako? In pričel je zopet premišljevati . . . in

morda mu je prišla prava misel ker vstal je nekam zadovoljnim obrazom in odšel.

Nad vasico je legal mrak — hladen in ovit v jesensko meglo.

France ni znal kam bi postopil za to je zavil k Urhu. Krčma je bila prazna le krčmar Urh je prebiral pratiko in štel koliko je še do Božiča.

„Kaj šteješ?“ ga je ogovoril Janez.

„O ho ti — ali se je stari že povrnil?“ ga je poprašal krčmar.

„Ne še! Mislim, da ga nocoj ne bo saj veš kaj je semenj in prešiče je gotovo prodal!“

„O tisto pa tisto! Rejeni so bili da je bilo veselje, hm trije bo že nekaj vrglo — zopet bode denar Janez!“

„Kaj me briga, ko ni moj!“ je zagodrnjal Janez in izpil.

„To je pa res čudno, da je stari tako trmoglav,“ se je čudil krčmar in gledal na Janeza.

„Naj bo — nič več mu ne rečem. Svoje bodem storil pa naj bo kakor hoče.“

Na to je umolknil in sedel dolgo — dolgo časa, pil in pre-mišljeval . . .

— „Deset bo Janez,“ ga je spomnil krčmar in pokazal na uro. „Čas bo, da odidemo — veš ni nedelja in tudi vidim, da ti ni mnogo do vina.“

In Janez se je dvignil.

Zunaj je bila hladna noč in Janez se ni obrnil proti domu ampak tja proti Zebrovi hiši . . .

Ko je prišel do vogala je ostal. Okno Smaragdine kambrice je bilo temno kakor je bila temna vsa vas le tam na konci je še brlela luč — v krčmi Urha. Tiho se je priplazil k oknu in potrkal. V kamrici se je nekaj zgenilo in nekaj belega je vstalo iz teme.

„Ali si ti Janez?“ je poprašal tih, boječ glos.

„Jaz Smaragda — odpri okno!“

Pri oknu se je pokazala Smaragda — obraz kakor v okvirju temnih, bogatih las, ki so se ji usipali razpleteni po plečah.

„Ti trepetaš Smaragda — da, da hladno je — pa govoriti moram steboj — morda zadnič — odšel bom Smaragda! . . .

Smaragdine temne oči so se zablestele in parkrat so se zaklopile trepalnice kot da hočejo prikriti nekaj kar trepeta v očesu.

„Kam Janez? — Janez stopi notri — mraz je in prehladiš se lahko! Zebrova spita v drugem koncu hiše — odpahnila ti bodem vrata.“

In čez nekaj trenutkov je že stal Janez v kamrici.

Smaragda je pokrila okno s temnim, debelim predpasnikom in prižgala svečo, a jo postavila v kot na škrinjo, tako, da v oknu ni bilo svetlobe.

Bilo je hladno in šla je zopet pod odejo — Janez pa je sedel k njej na rob postelje. Tako lepa se mu ni še zdela nikdar.

Nje polt je bila kakor iz belega baržuna in težko se jepremagoval Janez, da je ni poljubil na grudi.

„Praviš, da odhajaš Janez?“ ga je poprašala in ga prijela za roko.

„Da, Smaragda!“

„Pa čemu Janez — oh, ne hodi! Ako nimam tebe“ —

„Imela me bodeš Smaragda,“ ji je segal v besedo in ji lahko stisnil roko. „Saj veš, da želim le za tem, da se že skoro združiva. A oče ta je krut od njega nimava upati pomoči, kaj hočem torej drugega kot oditi, da si nekaj prislužim in potem Smaragda bodeš — moja . . .“

Sklonil se je k njej in jo poljubil v lice.

„Pa kam hočeš? ga je prašala že v solzah.

„Na Prusko pojdem Smaragda — v rudnike. Tam je plaša velika v rudo kopih — po dva tudi tri goldinarje na dan. Pomisli Smaragda v dveh letih pa si že nekaj prihranim, da naju ne bode skrb za žvljenje. Morda ostanem tudi tri leta. Da prinesem več. In potem si kupiva malo posestvo in ako nama bode sreča mila bodeva lahko živela!“

O Janez — cela tri leta zopet —“ dalje ni mogla govoriti skrila je obraz v bele rjuhe in Janez je čutil kako ji podrhteva sunkoma celo telo.

Dvignil jo je k sebi in jel tolažiti . . .

„Ne jokaj Smaragda! Krepke roke imam in še enkrat toliko se bodo ozirali na me in mi povišali plačo in prej se povrnem. Delal bodem Smaragda in mislil na tebe. Kadar se bodem spomnil, da me pričakuješ, čutil bom dvojno moč in misel, da bodeva nekaj vendar svoja me bo hrabrila.

In še dolgo, dolgo ste si šepetala in si govorila v slovo in šele ko se je na vstočju nekaj belega razstrlo in je v zvoniku vaške cerkve zabučalo „dan“ jo je objel zadnič in odhitel.

Čez tri dni je stalo pod mlinarjevo hišo precej vaščanov.

„Kaj ga vrag nosi tje med Pruse,“ je modroval župan in vlekel iz starega vivčka, da so se mu na vratu napenjale žile.

„Bokve — čudne sivari se godijo tu pri mlinarju,“ mu je odgovoril krčmar, ki je stal med njimi z bičem v roki, ker on je smel voziti Janeza v mesto.

„Stari neče, da bi vzal tiste — zato hoče od njega — gotovo, da si kaj prisluži!“

„Prav ima stari!“ je pritrdil župan. „Popolnoma prav — kaj bi neki s tisto!“

Krčmar je skomizgnil z rameni kot bi hotel reči: „Vsak ve svoje . . .“ in venomer pogledaval na vrata ako že pride Janez ali ne.

Naposled je prišel. Kovčeg je vrgel na voz, sam pa sedel poleg krčmarja Urha, ki se je med tem že tudi popel na voz.

„Hi — het!“ je viknil Urh in udaril po konju.

„Z Bogom Janez!“ so ga pozdravili nekateri, a oče — mlinar je gledal nanj skozi okno in sila jezen mu je bil obraz.

„Z Bogom — pa kaj piši,“ so mu zaklicali drugi in resnično se je ozrl Janez nazaj, ker konj je potegnil, a njegov pogled ni obstal med vaščani — zbranimi pred očetovo hišo, ampak zabegal je više na vas — na ono malo hišico, od koder mu je mahal v slovo — bel robec . . .

Cesta je bila suha, ker vsenaokoli je ležala hladna jesen in kmalu sta izginila za klancem . . .

IV.

Janez je bival že leto dni na Pruskem. Nikdo ni dobil od njega nobenega pisma le starec — pismonoša je pravil, da dobiva Smaragda jako pogosto kako pismo.

„Aha prej ko je bil France tukaj ni dobila nikdar ničesar — samo sedaj — nikdo drugi ji ne pisari kakor on!“

Tako je zmodroval župan in vsi so mu pritrdili.

Za Smaragdo pa so postali težki dnevi. Odkar so zvedeli, da ji pisari Janez ni imela več miru. Dekleta so se ji posmehovale še bolj kakor prej, fantje so se ji rogali na glas in Zebrova sta jo zmerjala že za zajutr. Nekoč je pridirjal nad njo celo stari mlinar.

„Ti vlačuga vseh vlačug — ti podpihuješ Janeza, da je pozabil kje se je rodil. Tebi pisari — tebi, ki mu še nikdar nisi nič koristila, ampak ga samo zapeljevala na me pa, ki sem mu bil vedno dober oče se niti ne spomni! Sram te bodi. Le pripravi si črepinjo, da ti jo razbijem ničvrednica!“

Smaragda je ihtela in ga rotila, da ona ni kriva ničesar, a vse ni nič pomagalo — mlinar je le divjal.

„Sami vi ste tega krivi! . . .“ je zaihtela v solzah, a to je bilo mlinarju preveč.

„Kaj še očitala mi bodeš nekaj!? . . .“

In težko je priletela mlinarjeva pest na njeno hrbtišče.

— „Prav je storil — premalo jo je,“ so govorili zvečer v krčmi, a ko je prišla Smaragda v nedeljo v cerkev je slišala od vseh strani.

„Ali so bile gorke!? . . .“

„Pa te ni nič branil Janez!? . . .“

„Kdaj pa bo ženitev — he? . . .“

„Vlačugarica!“

„Fuj!!“

Eden je povedal to, drugi drugo in Smaragdi je silila vse kri k srcu — sramu skoro ni znala kam bi se obrnila . . .

— — — Bilo pa je neke nedelje, ko se je župnik ódmolivši prvi očenaš po pridigi obrnil resnega obreza proti ljudstvu in dejal:

„Molimo še očenaš za dušo umrlega Janeza J. — sina našega mlinarja, kojega je zasulo predvčerajšnjim v rudokopih na Pruskem in so ga kakor se glasi poročilo potegnili iz jame šele drugi dan — mrtvega —“

Po cerkvi je zašumelo in glasen krik se je začul tam od ženske strani in črez nekaj hipov so prinesli iz cerkve omedlelo — Smaragdo.

Zavedla se je čez kake pol ure in Zebrovka jo je spremila domov.

Dva dni je ni bilo naprosto in Zebrovka je pripovedovala po vasi, da joka kot obnorela. Tretji dan pa je izginila. Nikdo ni znal kako nikdo ni znal kam in šele črez nekaj dni je zapazil mlinar na grmičevju ob tolmunu zatakajeno žensko krilo, a ko je hotel potegniti ni šlo.

Poklical je na pomoč soseda s kojim sta izvlekla iz vode — Smaragdo.

Komaj jo je bilo še poznati. Lice ji je bilo napihnjeno, na mnogih krajih se je že ločila koža od mesa, a oči so ji bile grozno izbuljene.

Ko so jo pokopavali ni zvonilo, a okolo njene rakve, ki je bila zbita iz razkavih desk se je zbrala skoro cela vas, kakor takrat ko je prišla prvič med nje kot nesrečno, zavrženo dete.

Pokopali so jo za cerkvenim zidom — zunaj pokopališča — na neblagoslovljeni zemlji ker je bila samomorilka in na grob so ji zavalili neotesan kamen — tako, da se ni znalo, jeli pokopan tam — pes ali človek . . .

MARTIN LEOP. GROBELNIK:

MED POTJO K NAHORU.

(DROBNA SILHUETA.)

Zaslišalo se je od daleč dokaj lepo ubrano fantovsko petje, ki je prihajalo bližje in bližje ter se milobno razlivalo v mlado pomladno jutro.

Dospevši na klanec, ustavi se voz, okinčan s trobojnicami ter poln pevajočih fantov, s šopki na prsih in listki za klobuki . . . Kakor bistre srne, poskakali so fantje raz voza ter vstopili v malo priprosto kmetsko gostilno.

Pošťjan, krčmar na tem klanecu, prikrevsal je iz spalnice ter mencaje si oči, ogovori došle fantje: „A zdaj-le greste? Prav, prav.“

„Peljemo se“ deje porogljivo Matjažev. „Kje pa imate Marušo?“

„E, spi še, spi. Mlada kri, rada spi.“

„Pa bode že vstala „da mi pušlec na prsa pripne.“

„Bo, bo, samo potrpi, da jo pokličem. Celo grmovje ima za-te. Tačas si pa že malo korajže lahko kupite“ . . .

V istem času pa je prihajala peš sem po polju tudi gruča Planinskih fantov, ki so imeli danes isto smer . . . Nič niso peli in nekako mudilo se jim je. Naravnost k Boštjamu so mahali . . . V krčmi so bile sedaj dve stranki. Že od nekdanj se ti fantje ne morejo med seboj videti in grozno sovraštvo vlada med njimi. Kjerkoli so trčili skupaj, povsod in vselej je nastal prepir.

In usoda je hotela, da je tedaj prišla Maruša s šopkom . . . ko je Planinčev, eden izmed te gruče, videl, komu je šopek namenjen, skočil je izza mize, iztrgal Maruši šopek iz rok, ga razkosal ter zakričal: „Ne boš. Pri moji duši, da ne boš! Če si ga meni odrekla, ga tudi on ne bo dobil.“

Fantje pri sosednji mizi so se zadržli: „Auf!“ . . . ter pograbili steklenice, pograbili stole in začelo se je pravo mesarsko klanje . . .

Predno je dohitela oblast, podležal je Planinčev . . .

SMEŠNICE.

Polnočuten.

No, čemu sem toraj to juho kuhal? Kaj jo hočeš ali ne? Ako je nočeš, rozbijem si v njo dve jajci ter jo snem sam.

Saj se poznamo.

A.: Moram iti domu, pozabil sem ključ od doma a bode že skoraj deset.“

B.: „Počakajte, jaz grem tudi z Vami.“

A.: „Kaj ste tudi Vi ključ pozabili?“

B.: O ne, sem pa tudi pod pantoflom.“

UGANKE.

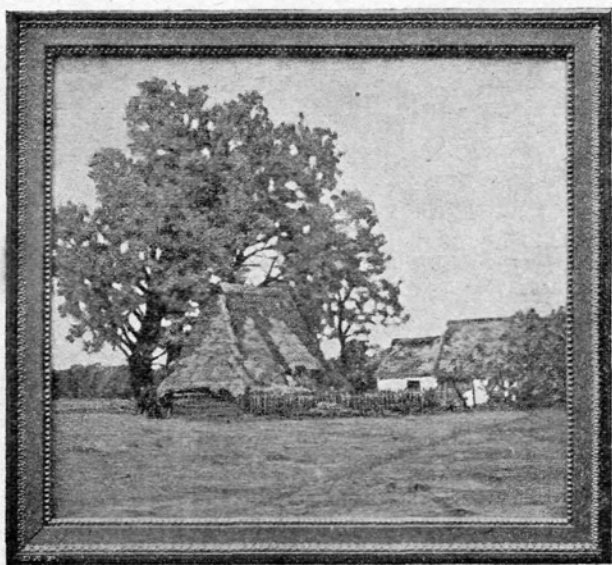
Razpisujemo danes

osmi natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve saj se določijo najkasneje do 15. avgusta. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ v PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so:

1. V. Kotas: *Kmečka domačija* (po sliki).
2. Dr. Ivan Tavčar: *Povesti* (krasno vezana knjiga).
3. *Dekorativni kip*.
4. *Pogled na Perzagno* (slika v okvirju).
5. Zoška Kveder-Jelovškova: *Iz naših krajev* (krasno vezana knjiga).
6. *Dekorativna vaza*.
- 7–8. *Posodice za kavo* (3 skudelice s krožniki z napisom: „Vydrova žitna kava“).

71. Šaljivi rebus.

Marija Drilih, Domaše.

5 er 100 pi na 100 l

Seta stopina stol

72. Računska uganka.

?

Imel sem knjigo. Tretjino listov sem izgubil, polovico mi jih je iztrgal sosedov Pepček in sedaj šteje 12 listov. Koliko strani je imela?

73. Besedna uganka.

Pušiški v Gorici.

Na glavi imaš l—,
krog ledja nosiš p—
Hitro minéva č—
Možák pa poje b—,
da se v deveto v—
njegov razlega gl—

74. Uganka.

Branko iz Luč.

Beseda prva, črke štiri:
pri vsakem vozu se dobi.
Nič krajša druga — tudi štiri —
povsod se glava je drži.
Pa zveži zdaj obe
in cela ti pove,
da v zimi ženske rabijo
pripravo to.

75. Konjiček.

Sava Burič iz Emone.

	ži	za	
lju	la	da	dr
gle	se	blje	kri
ko	rde	be	na
eh	no	ko	ko
ča	mle	sm	je

76. Številna uganka.

M. Leop. Grobelnik, Celje.

bolj 123 vprašalni zaimek
more 321 rastlina.

77. Homonim.

Pavel B. Ljubljana.

— — deževalo, kajti — je jasno.

78. Uganka.

V. Snežničanov, Kron.

Naprej berite me!
To snop boli, kaj ne?
Le obrnite le
vsaj vedli boste kaj to je!

79. Politična uganka.

Samo v Ženekje.

B . . . je nosil ob volitvah
l . . . pa je dobil za to p . . .

80. Zemljepisno vprašanje.

Anonimus.

Kje je suha hosta draga?

81. Uganka.

Alojzij Hacarol, Šempolajn.

Kdo mi zna naslednje 4 latinske
besede: Lex, rex, dux, lux z enim
samim x napisati?

82. Uganka.

Ivo Kok, Potoče.

Prvo pri vodi nam rabi,
drugo kot mera v navadi.
Skupaj pa spoji to dvoje
in mi piši kaj to je.

83. Zagonetna vizitnica.

Anka Čepin, Brežice.

Daniel Žezurkniški.

Iz črk vizitnice se najde poklic
osebe.

Dobitki sedmega natečaja

so bili izzrebani sledečim rešilec:

1. *Par dekorativnih vaz*: Jakob Pečnik, čevljarski mojster v Račjivasi.
2. *Simon Jenko: Pesmi*: Jos. Gunčer, župnik, Šmihel nad Mozirjem.
3. *Ķadilna ĝarnitura*: Luka Brus, trgovec v Spod. Idriji.
4. *Pogled na Otok* (slika): Jernej Oblak, trgovec v Rovtahn.
5. *A. P. Čehova: Momenti iz spisov* (knjiga): Alberta Krmac, sopr. učiteljja Vipolže, p. Kozana.
6. *Jardiniera*: Ivan Malavasič, čevljar v Spod. Idriji.
7. *Posode za kavo*: Martin Malej, veleposestnik v Zg. Hudinji št. 3.
8. *Posode za kavo*: Avgust Gabrijelčič, veleposestnik, Ložice, p. Plava.

Rešitev ugank v 7. štey.

61. Jajce. 62. Gostilničarka. 63. Dar, rad. 64. Voda, oder, delo.
 66. Bob, reka Ob. 67. Drevo, vedro. 69. Vino. 70. Oblati, bomboni, juhne konzerve, to vse le za par kron.
65. 1. Strune! milo se glasite,
 milo pesmica žaluj;
 srca bolečine skrite
 trdosrčni oznanuj;
2. Kak bleđi mi moje lice,
 kak umira luč oči
 kak teko iz njih solzice,
 ki ljubezen jih rodi;
3. Od želja kako zdihuje,
 po nji hrepeni srce,
 kak mu je veselje tuje,
 kak od sreče nič ne ve.

listnica uredništva.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Ilica 41.

Armand. Nikar tako pesimistično! Čez leto dni se bo ohladila ljubezen in Vaši verzi bodo boljši. Prva ljubezen in prve pesmi imajo podobno osodo, čez oboje se v poznejših letih človek le smehlja. **Vera.** Prvenci so redkokdaj godni za tisk. Ako imate resničen talent, ne bode te mogli pustiti pero pri miru, kljub prvim neuspehom, če je pa ta poskus le slučajna muha, prešlo Vas bo vse samo od sebe. **Trojičar.** Kar ste poslali, ne kaže posebnega talenta. **Kalif, Neklo, Rado, Amorček, Aleksejevič, Bojan, povest o Marici** — v koš! **Turinovič.** Prepozno. Je že zdavnaj uničeno! **Hribski.** Oprostite, ni za tisk. **Štefan H., Janko Grm, Izor:** Nič! **Neve-ti:** Pesmica se mi zdi malo starinska, pa oprostite, űda jo nemorem objaviti.

VSEBINA: IVAN STUKELJ: Naš Joško. — BORIVOJ: Daj mi liro. — JUANI AHO: Naselbina. — KSENIJ VERIN: Kmetiška. — KAROL: Več ko brilant... — RUDOLF R. HOFMEISTER: Izdajstvo? — MARIJA: V obupu. V šoli. Ljudje. — JOSIP PREMK: Smaragda. — MARTIN LEOP. GROBELNIK: Med potjo k nahoru. — Smešnice. — Uganke.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.

Tisk firme Binko in Zika v Pragi II., Vodičkova 22.

Da se je pri Vydrovi otroški moki sploh prav dobro razvijal, dokazujejo tudi mere telesne.

Med tem z ko je telesna dolžina v starosti

	5 mes.	6 mes.	7 mes.	9 mes.
	64 cm.	66 cm.	67 cm.	68 cm.
je bila pri P. P.	69 "	70 "	71 "	73 "

Da je dobil otrok prav hitro zobe in da že v 11 meseču prav lepo hodi, ni potrebno še posebej naglaševati. Za danes naj zadostuje ta zgled z cele vrste podobnih za izvrstno kakovost Vydrove otroške moke in o njenih imenitnih sposobnostih za hranjenje otrok. Tudi o njeni majhni ceni ni potrebno mnogo besed. Voda in razne druge prekuhe, s katerimi se meša kravje mleko za otroke, so seveda še cenejše ali če otrokom naravnost ne škodijo, koristijo jim ne, med tem, ko jim daje juha iz Vydrove otroške moke bogato množstvo redilnih snovi in soli, potrebnih k stvaranju kostij in to vse že v stanju pripravljenem za prebavo nežnega otroškega želodca in v razmeru, kakor je najboljši za dojenca. Potrebno je ali, da se matere in pestunje ravnajo pri pripravi juhe iz Vydrove otroške moke natanko po predpisih, ki so priloženi vsaki škatulji.

Do preklica oddaje Vydrova tovarna hranil revnim otrokom svojo otroško moko zastonj, ako se stavijo za dobo uživanja moke pod pravilno nadzorstvo MUDr. K. Helbicha v Pragi VIII., kjer se je treba za to pogodnost priglasiti.

VYDROVA

GORČICA.

Ljubiteljem dobre gorčice priporočamo naš izdelek. Storimo to tem sigurneje, ker so nam došla od naših novih p. n. odjemalcev samo laskava priznanja.

Ni naš izdelek eden najcenejših pač pa eden najboljših. Okus delikatni. — Prva na francovski način fino mleta, druga kremška zrnata.

Obe hranjeni v neprodušnih steklenicah, da ne trpe na izsušenju.

Kdo še ni poskusil naj naroči, bode zadovoljen.

Oba izdelka po $\frac{1}{4}$ kg za 80 vinarjev.

Prilagodeno steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. A gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno: **2 K 20 v**, zabojček 48 v, poštino pa tu plačamo in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

Genik naših izdelkov.

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečicah poštine prosta 5 kg	K 4'50
Otroška moka 1 kg. škatljica	" 2'40
Juhne konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) posamezni zavitek à 1/2 kg.	" 1'50
Tudi 1 kg vseh vrst po 200 gr	" 3'—
Juhni pridatek 1 steklenica 1/2 kg	" 3'—
Šumeči bonbon „Ambo“ in tudi s „sidrom“ zavitek 50 kmd.	" 2'—
Malinovi grog	" 2'—
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 kmd.	" 3'—
„ Delikateski “ zavitek s 50 kmd.	" 2'50
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	" 2'—
„ Buhtin “ v 1/4 kilogramskih stekleničicah	" 1'—
Gorčica po francoskem i kremžkem načinu po 1/4 kg po 80 h	

Pošiljke od K 6'— (razun kave) pošiljamo poštine prosto.

Za poskušnjo kolekcija vseh naših izdelkov K 3'50 in poštino.